

Magyarországon az utóbbi években több nagy presztízs-beruházás volt, amelyek közül az egyik kiemelkedő a makói Givaudan gyár építése. A Givaudan fő profilja íz- és illatanyagok előállítására. A világ íz- és illatanyagpiacának mérete kb. 22 000 milliárd USA-dollár (ez Magyarország GDP-jének mintegy 1/6-a) volt 2012-ben (forrás: Leffingwell & Associates: Flavor-Base), amely 70%-át a négy nagy multi, a Givaudan (svájci), a Firmenich (svájci), az IFF (amerikai) és a Symrise (német) uralja.

A Givaudan piacvezető az íz- és illatanyagpiacon, részesedése több mint 20%, 2012-es forgalma kb. 4600 milliárd USA-dollár, éves eredménye forgalmának 10-15%-a, fejlesztésre a forgalmának kb. 10%-át fordítja. A Givaudant a svájci tőzsdén a legtokeerősebb 30 társaság között jegyzik.

A Givaudan partnerei között a világ szinte minden étel-, ital-, illatanyagmárkájára szerepel, mint például a PepsiCo, Nestlé, Unilever, Karft Foods. A polcokon található termékek íz- és illatanyagának 80%-át a négy nagy piacvezető állítja elő. A Givaudan részvényesei között szerepel többek között Bill Gates, a Nestlé, az USB, amerikai befektetői alapok. Azaz, ha a vásárló szinte a világ bármely pontján bemegy egy szupermarketbe vagy egy élelmiszerboltba, akkor 80%-os valószínűséggel találkozik a csomagolt, palackozott élelmiszerek között a négy nagy íz- és illatanyag-gyártó készítményeiből előállított termékekkel.

A Givaudan Makón, a sószá- alapanyag-gyár építésével az eddigi legnagyobb zöldmezős beruházását hajtott végre 2011-13-ban Magyarországon, mintegy 170 millió CHF értékben, amely kb. 37 milliárd forintnak felel meg. A kivitelezésről kezdtük a projekt, a gyár-építés egyik résztvevőjét, Németh Lászlót, az ENSI Kft. ügyvezetőjét.

Kérem, hogy meséljen nekünk egy kicsit, mi volt az önök szerepe a projektben.

A Market Építő Zrt.-től mint fővállalkozótól 2011 januárjában kaptuk meg a megbízást. Az ENSI Kft. építette a projekt épületgépészeti rendszereit, a gyártó gépsorokat kiszolgáló gőzkazánközpontot, a hűtőgéptelepelt, a friss és az elhasznált levegőt elszívó légtechnikai rendszert, valamint az ellátó hálózatokat.

Mi volt a projektben a legnehezebb?

A Givaudan a saját gyártói technológiáját hétpecsétes titokként kezelte. A technológiájáról érthetően semmiféle rajzot, dokumentációt, információt nem adott ki, így amikor a rendszer a technológiai be-

Givaudan élelmiszerízanyag-gyár, Makó

„best in class” AZ ENSI-MAGYAR CSODÁT TETT MAKÓN, A GIVAUDAN GYÁRÁBAN

A gőzellátó rendszer tápvízirtartálya és kevert pótvízirtartálya a kazánházban

csatlakozási pontokig jutott, akkor szembesültünk a Givaudan valódi igényeivel, és akkor kellett hirtelen megoldani. Ez olyan feladat volt, mint mikor a Forma-1-ben a Ferrari szerelői az időmérő edzésen találkoznak először a versenyautóval. További kritikus tényező az ilyen jellegű beruházásoknál az idő és a próbaüzemmód. Nekünk 6 hónapunk volt elkészülni a teljes kiszolgáló gépészeti technológiával a projekt 2 éves időtartamában, az előtervezés is 6 hónapig tartott, de még az átadást követően is kaptunk új igényeket, új dokumentációkat. A próbaüzem nehezítette a higiénés követelmények szigorú sora, de ma már információink szerint a gyár 6/24-ben (heti 6 nap, 24 órában) üzemel és napokon belül 7/24-ben fog üzemelni.

Milyen segítséget kaptak a svájci multitól?

Először is bizalmat. Bizalmat abban, hogy beengedtek minket és a többieket egy ilyen nagy volumenű, korszerű gyár építésébe. Másodszor rengeteg segítséget hasonló gyárak, kivitelezések példáin keresztül – persze azért mi is mutattunk nekik újat. Harmadszor korrekt pénzügyi elszámolást. Rengeteg pótmunka adódott. Igaz, a tempo miatt néha késett a pótmunka-megrendelés, annak elszámolása, de ettől függetlenül, úgy gondolom, végül mindig sikerült, sikerül velük szót érteni, megállapodni.

Van esetleg egy-két személy, akit érdemesnek tart külön kiemelni a projektben részt vevők közül?

Igen, mindenféleképpen szeretném kiemelni a Givaudan részéről Stefan Grafot (Head of Global Engineering Givaudan Flavors), aki egy nagy tapasztalattal rendelkező, rutinos mérnök. Rengeteg hasonló beruházásban vett részt a Nestlé és a Givaudan megbízásából. Mellette még nagyon sok személyt kellene megemlítenem a Givaudan, a Market Építő Zrt., a Tebodin (a tervező és helyszíni

mérnök) és az ENSI Kft. csapatából, akiknek köszönettel tartozunk a projekt megvalósítása során mutatott elkötelezett, kitartó és szakértő munkájáért.

Igaz az a hír, hogy sok feladatuk volt a rendszerek különleges kóser és higiéniai elvárásai miatt?

A feladatok egésze és részletei is különlegesen voltak. Igen sok segítséget kaptunk magyar és külföldi szakemberektől, például az Európai Higiéniai Mérnökök Tervezői Csoportjától, az EHEDG-től, akik a technológiai kivitelezéshez kapcsolódó gépészeti feladatok részleteinek meghatározásában segítettek.

Ön szerint sikeres volt ennek a gyárnak az építése?

Igen, a gyárat a fővállalkozó és kivitelező vállalkozók, projektirányító csoport 2012 októberében átadta. Az átadási határidőre a műszaki elvárások teljesültek, a gyár üzemképes, korszerű, biztonságos és higiénikus. Ezek nélkül sem a hatóságok, sem egy olyan multi, mint a Givaudan, nem vette volna át.

Egy ilyen beruházás a világ egyik táján sem könnyű, az építés, a referencialátogatás és a piackutatás során két olyan gyárat is láttunk, amelyet nem tudtak befejezni a technológia, a környezetvédelmi vagy az engedélyezési elvárások nem teljesülése miatt. Magyarországon, Makón ez sikerült, amely mutatja a magyar és svájci, illetve nemzetközi mérnöki, beruházói csapat sikerét és összefogását.

Mit adhat ez a gyár környezet lakóinak?

Munkalehetőséget. Úgy tudjuk, mintegy 200-300 főnek ad munkát a Givaudan Makón. Jellemző az ilyen multikra, hogy saját, lokális tér-ségükben a kulturális és sportlehetőségeket, esetleg a szponzo-

Gőzkazánok, egyenként 12 t/h teljesítménnyel

rációkat lelkesen vállalják. Makónak ez a gyár szerintem mindenféleképpen jót tesz, igaz, meg kell tanulniuk a feleknek sikeresen együtt élniük egymással. Ez szerintem nagy részben a helyieknek is múlik.

Mondhatjuk, hogy ami Makón megépült, az egy hi-tech gyár?

Igen. Amennyit nekünk sikerült megtanulnunk az elmúlt 2 évben az élelmiszer-ipari izanyaggyártásról annak alapján véleményem szerint igen. Több Givaudan gyárat láttunk az elmúlt években,

Nyitott hűtési rendszer szivattyúi az energiaközpontban

mindenhol nagyon rendezett és magas technikai, technológiai, biztonsági és higiéniai követelmények voltak. Azok a gyárak azonban jellemzően készen vásárolt gyárak, illetve 5-10 évvel ezelőtt épültek. Amikor a makói gyárat építettük, a referenciák jellemzően azokból a gyárakból részletek voltak, de a nagy egész az itt, Makón állt össze. Mr. Gilles Andrier CEO (vezérigazgató) a makói gyárukat a „best-in-class” – kategóriájában a legjobb minősítéssel jellemezte.

Mit kell tudnunk az ENSI Kft.-ről?

Az ENSI Kft. Magyarországon az egyik piacvezető cég a klasszikus épületgépészeti szerelés területén. Az utóbbi 2-3 évben erősen az ipari kivitelezésre koncentráltunk, így részt vettünk Henkel, Hilti, Festo gyárépítésben, a biogáz-kiserőmű generálkivitelezését végeztük Szarvason, illetve a szegedi és pesti Árkádot építettük. Jelenleg kivitelezünk, dolgozunk az Audiban, a Legóban, a Fradi-stadionban és a Givaudan II. ütemében is.

Milyen pluszelőnye származott az ENSI Kft.-nek a makói projektből?

A projekt lezárási periódusában újabb élelmiszer-ipari gyárépítési megbízást kaptunk a Givaudan egyik tulajdonosának, illetve megrendelőjének gyárbővítésére, a Nestlére Bükön a Market Építő Zrt.-től. A Nestlé azóta azt a fázist befejezte, de januárban újabb megrendelés érkezett. Rengeteg kapcsolat épült ezen a vonalon. Jelenleg orosz és kínai megkereséseink is vannak további élelmiszer-ipari gyárépítésekben való részvételre.

Végül itt mondok köszönetet az ENSI Kft. részéről a projektben szereplő valamennyi munkatársnak, kollégának, beszállítónak, vállalkozónak, szerelőnek, akik hozzájárultak a gyár megépítéséhez.